

Вукашин Пешић

СРПСКИ РЈЕЧНИК ВУКА КАРАЦИЋА КАО УМЕТНИЧКО И НАУЧНО ДЕЛО

I

1. Вуков Рјечник је истовремено уметничко и научно дело. У њему је резимирана наша ондашња народна уметност и научно сазнање до кога је дошао Вук Караџић. Српски рјечник представља уметничку и научну матрицу ондашње наше народне (патријархалне) културе. Она је сачињена од уметничког и научног сазнања која је Вук остварио проучавајући нашу народну цивилизацију. Српски рјечник је велика енциклопедија наше прошлости. Он је истовремено социологија, етнологија, етика нашег ондашњег друштва. Дела Вука Караџића су разноврсна. Ако бисмо из њих издвојили једно по истовремено уметничкој и научној ваљаности — то би несумњиво био Српски рјечник.

За читаоце који читају уметничку и научну литературу — Српски рјечник је баш та књига. За уметнике он је непресушно врело инспирације. Висок уметнички домет остварили су наши књижевници који упражњавају Вуков дух, језик и стил. Пример те инспирације и уметничког успона су дела Иве Андрића. Она су у Вукову духу и стилу.

За научнике је Вуков рјечник аутентичан извор сазнања наше патријархалне цивилизације. Није нам познато да је у неку аналогну књигу толико и на, ако овако можемо рећи, вуковски начин, уписано толико уметности и знања колико у ову Вукову књигу.

Из ове књиге Вука Караџића види се да је потребно уметност и науку гноселоски повезивати, јер оне имају заједнички чињенички извор сазнавања.

О овој Вуковој књизи написан је велики број радова.¹ Но, и поред тога, има у њој још питања која ваља проучавати. Овом приликом сажето ћемо је размотрити са неколико научних аспеката, и то као уметничко и као научно дело. У ту сврху указаћемо у току излагања на методику коју је Вук примењивао у изради Српског рјечника. Сажето ћемо упоредити Српски рјечник и друге енциклопедије. Размотримо и његово генетичко место у књижевном стваралаштву Вука Караџића. Рачунамо да ће ово допринети даљем проучавању уметничке и научне ваљаности Српског рјечника, као и друштвене функције народног говора.²

2. Као што ћемо у току даљег излагања указивати, Вук је у изради Српског рјечника применио сложenu методику, што је природа теме изискивала. Њу чини систематизација проблемике и тумачење или толковање речи како Вук у његовом предговору каже. Он је у том предговору и сам понешто рекао о начину на који је израдио овај Рјечник. Тај опис представља део методике коју је он применио у изради Рјечника. Он ту каже да је до своје 18-те године одрастао у свом родном крају (у Јадру) и да је највећи број речи које је унео у Рјечник нашао онде (у родном крају). Живећи у народној говорној средини, Вук је формирао богат фонд народних речи. Тај фонд је употпунио сакупљањем, проучавањем и објављивањем наше народне књижевности, а она представља интегрални део наше културе. Његово одлично познавање наше народне културе највише је дошло до изражаја у Српском рјечнику.

Надаље, Вук у Предговору Српском рјечнику каже да је ради израде истог пропутовао све крајеве наше земље сем Косова и Метохије. У тим крајевима прикупљао је речи које није имао и употпуњавао значење оних које је сакупио. Он, затим, пише у овом Предговору да су му у прикупљању речи помагали сарадници чија имена наводи.

Уметничка и научна ваљаност књижевног дела зависи, у првом реду, од уметничке и научне подобности извора сазнања који се о теми користе, а затим од метода којим се тема ради. Вук Караџић је научно ваљано користио изворе сазнања за из-

¹ Један списак тих радова дао је Павле Ивић уз Српски рјечник сабраних дела Вука Караџића, издање „Просвете“ 1966. године. Неке радове о Српском рјечнику навео је Голуб Добрашиновић уз избор из дјела Вука Караџића, издање „Просвета“-Нолит-Завод за издавање уџбеника, Београд 1978. године.

² У проучавању уметничког и научног садржаја Српског рјечника применили смо интердисциплинарни анализу. С аспекта филозофије, етике, социологије, етнологије, историје и других наука, размотрили смо аналитички и синтетички његове социолошке, етнолошке, фолклорне и друге садржаје. Упоредујући их, утврђивали смо и њихове генетичке и епистемолошке везе. На овај начин смо утврдили да Српски рјечник представља истовремено уметничко и научно дело.

раду Српског рјечника. Обухватио је целокупно говорно подручје нашега језика. Као извор сазнања највише је користио нашу народну књижевност. При тумачењу речи користио је као извор сазнања и традицију која се формирала о ономе што реч коју тумачи означава. Из Српског рјечника се види да је Вук користио традицију из свих крајева наше земље, а највише из Србије и Црне Горе јер је она у њима била изразита. По нашем мишљењу, ова Вукова књига спада, вероватно, у књиге у којима је највише дошла до израза традиција. Сматрамо да није претерано ако кажемо да она представља и енциклопедију наше традиције.

3. Данас постоји велики број речника и енциклопедија. Српски рјечник је и једно и друго. На језицима народа који имају развијену културу написани су велики речници и енциклопедије. Извесни од њих настали су давно. Они су у току развоја културе и језика допуњавани. Ти речници садрже огроман број речи. Пример таквог развоја речника су *Encyclopedia britannica* и Ларусови лексикони. За релативно кратко време руска Бољшаја енциклопедија је акумулирала уметничко и научно сазнање које је до сада остварило људско друштво. Постоји велики број речника на разним језицима за поједине гране културе и науке: социолошки, психолошки, медицински, књижевни, лексикони за техничке и друге науке.

Лексичкој литератури припада и Српски рјечник. По броју речи које садржи он није велики као савремени речници и енциклопедије, јер после Вуковог објављивања није допуњаван речима које су касније настале у нашој култури и језику. То није ни могуће, јер је он оригинално уметничко и научно дело. Вук је у поменутом Предговору напоменуо да све речи нашега језика нису наштампане у Рјечнику, јер сматра да се у живу језику све народне речи не могу покупити.

Но, иако Српски рјечник не садржи онолико речи колико савремени речници, он је као уметничко и научно дело у преимућству над њима. Он је оригинално уметничко стваралаштво у нашој народној култури. Српски рјечник је енциклопедија наше патријархалне цивилизације. *Он је њена аутентична уметничка и научна историја.* Посебно треба истаћи да је он енциклопедија наших народних обичаја и традиције, аутентичан докуменат о културним добрима из наше прошлости. Уметнички и научни садржај Српског рјечника Вук је утврдио непосредним проучавањем наше народне културе. Колико нам је познато, ни у једној другој књизи није утврђено толико чињеница наше народне културе колико у Српском рјечнику.

4. Упоредјујући Вуков Рјечник и остала Вукова дела на линији општег, посебног и индивидуалног, нашли смо да су та дела повезана са Рјечником по садржају (тематички), по субјекту (стварању) и по начину настанка.

Остала Вукова дела чине етнолошки (етнографски), социолошки, биографски радови и народна књижевност коју је Вук сакупио и објавио. Ти радови гледајући их појединачно имају уже тематике него Српски рјечник. Они се у њега уклапају преко тумачења речи. Објашњења многих речи у Рјечнику, као што су Ђурђевдан, Задушнице, као и многе друге, су резимеи из Вукових радова о нашим ондашњим обичајима.

Генетичка повезаност осталих Вукових радова и Српског рјечника условљена је тиме што су сви Вукови радови израз наше ондашње народне културе. Преко Српског рјечника литерарно су исказани остали Вукови радови.

Вук Караџић се формирао у народној култури. Целог живота је проучавао нашу народну књижевност. Његово стваралаштво обједињује Српски рјечник.

Епистемолошки однос или трансфер састоји се међу њима у томе што се многи садржаји Српског рјечника налазе у његовим осталим делима и обратно. По генетичкој и епистемолошкој повезаности целокупна Вукова књижевност представља по садржају, начину формирања јединствен уметнички и научни систем. Његову уметничку и научну основу чини Српски рјечник. Он се, како смо рекли, састоји од уметничког и научног садржаја, па ћемо их овде сажето размотрити.

II

Основна уметничка ваљаност ове Вукове књиге је у томе што она побуђује код читалаца осећања (пријатна, непријатна), а то је одлика уметности. Читалац се не може отети болном осећању када чита у Српском рјечнику како Турци набијају живе на коље Лазара Пецирепа и друге заробљене ускоке и хајдуке. Или када чита Вуков опис како су Панци Стаменићу и Митру Туфекчићу из Јадра спржене руке приликом вађења мазије. Насупрот томе читалац се пријатно осећа када у овој књизи Вука Караџића чита многобројне наводе из народне поезије или његове описе о идиличном животу народа онда на селу.

Лепоту нашег народног говора и правописа Вук је литерарно верификовао путем целе своје књижевности, али преко Српског рјечника највише. У њему је сажето резимирана и интерпретирана наша народна уметност. Српски рјечник представља оригиналну антологију сажетих резимеа: народних приповедања, анегдота и других прича, легенди, народних песама, пословица, загонетки, биографија личности, описа места и крајева наше земље и других литерарних састава. Све родове наше народне књижевности Вук је уткао у Српски рјечник преко тумачења

речи. У њему су дати уметнички и научно релевантни описи и дефиниције масе чињеница нашег народног живота. У томе Вук мајсторски оперише уметничким асоцијацијама, а оне у уметности представљају један од стваралачких механизма. У томе је Вук био велики уметник (мајстор) и спонтани естетичар.

Као што смо напоменули, Вукова методика у изради Рјечника у основи се састоји из систематизације проблематике и тумачења речи. Обимну и разноврсну проблематику Вук је у овој својој књизи систематизовао преко наше ћирилице коју је он и модернизовао. Идући азбучним редоследом, он је ову проблематику поделио на 30 делова колико има слова наша ћирилица. Сваки словни део садржи одређени број речи, такође распоређених азбучним редоследом наше ћирилице. Текст слова *n* износи близу једну шестину, а текст слова *њ* свега једну страницу Рјечника, јер у нашем језику највише речи почиње словом *n*, а најмање словом *њ*.

Вук је у Српском рјечнику тумачио речи тако што прво утврђује њихово индивидуално значење, превodeћи их на немачки и латински, а затим он објашњава поетичко, социолошко, етнолошко или које друго значење — ако се оно формирало о ономе што дата реч означава. Речи у Рјечнику Вук је тумачио сопственим описом онога што оне означавају или навођењем описа о томе из народне књижевности. Реч *мазија* објаснио је описом јако застарелог обичаја који је онда још важио у нашем народу. По том обичају онај који је окривљен за крађу да би се оправдао био је дужан да из кључале воде голим рукама извади комад гвожђа који је усијан убачен у воду. Ако се не опече, сматран је невиним. Вук ту запажа да му није познато да је неко извадио мазију, а да се није опекао.

За реч *домаћин* он наводи стих: Весели се у кући домаћине. Реч *грохот* протумачен је стихом: Грохотом се Иво насмијао. *Градачац* (место у Босни) илустровао је стихом: Утече им од Градачаца Дедо, а реку *Тару* стиховима: Наша Тара не боји се Турског цара; мутна тече Тара валовита. За глагол *вјековати* Вук наводи стих: Да заједно вијек вјекујемо. За реч *намјера* наводи стих: Намјера га намјерила била на зелено у гори језеро. Реч *даије* (дахије) Вук је илустровао стихом: То гледају Турци Биоградци и из града свих седам даија. Реч *пиле* илустровао је стиховима: О аферим пиле од сокола, у те сам се богме и уздао... Преко тумачења речи Вук је у Српски рјечник уткао нашу народну културу.

Свака од девет врста речи нашег језика има у Вуковом Рјечнику одређено уметничко значење, зависно од тога, наравно, какво уметничко значење има оно што оне означавају. Именице, глаголи, придеви имају и по својој природи уметничко значење. Остале речи добијају га лексичким и уметничким повезивањем

са овим врстама речи. Предлог *на* Вук објашњава навођењем стихова где је он уметнички употребљен: Погинуо на Косову. Предлог *по* добио је уметничко и морално значење у стиховима: Немој сине говорити криво, ни по бабу ни по стричевима већ по правди бога истинога. На аналоган начин Вук илуструје и заменице па каже: Чарне очи ви га не гледале. Ја га љубим а он се опире. . .

Граматичко и уметничко значење гласова и речи којима оне почињу Вук такође (често) илуструје народним мислима, а најчешће стиховима из народне поезије. За *ва* он наводи: Ва име оца и светога духа. *Ја* које се употребљава у поезији ради формирања стиха Вук тумачи стихом: Ја два врана два по-богу брата. Предлог *о* илуструје стихом: Цареви се отимаљу о царство. . .

На истоветан начин Вук је у Рјечнику илустровао узвике и друге (звучне) речи које побуђују код људи узбуђење и емотивне мисли. Узвик *море* илуструје стиховима: Море, Марко, не ори друмове, Море, Турци, не газте орање, а узвик *ој* стихом: Ој давори ти Косово равно. . .

У нашој народној култури настао је у току историје велики број легенди, као што су оне о снази Милоша Обилића, Марка Краљевића и других легендарних личности. Преко тумачења речи Вук је регистровао велики број легенди у Српском рјечнику. Ова његова књига представља истовремено и антологију и наших народних легенди.

При тумачењу многих речи Вук наводи уметничка и друга значења која оне имају у разним крајевима наше земље (Шумадији, Црној Гори, Срему, Далмацији). Тиме он проширује информативност Српског рјечника. Тумачи он речи и упоређивањем истих. За реч *роб* Вук наводи пословицу: Робом икада, гробом никада. По овој народној филозофској мисли гроб представља апсолутан крај живота, а роб не мора то увек бити.

Гледајући га у целини за Српски рјечник можемо рећи да он представља сажет резиме наше народне књижевности. Из њега видимо како речи и језик чине инструмент уметничког стваралаштва. У томе се управо састоји уметничка ваљаност Српског рјечника.

III

1. Већ смо рекли да је Вук Караџић у уметности спонтани естетичар. Паралелно томе, он је у области научних сазнања спонтани дијалектичар. Његова естетика и дијалектика чине методолошку основу ове његове књиге. Његова је дијалектика у томе што он преко тумачења речи објашњава појаве и сагледава њихову међузависност. Вук појаву описује истовремено

уметнички и научно. На бази тог сагледавања он тумачи речи идући од конкретних (индивидуалних) ка вишим нивоима сазнања. Појаве описује социолошки, етнолошки, етички итд. и тако стиже на ниво филозофије. Преко тумачења речи Вук је у Српском рјечнику засновао неколико научних дисциплина о нашем ондашњем друштву, укључујући ту и филозофију, па ћемо их овом приликом сажето размотрити са њихових аспеката.

2. У ову књигу Вук је интегрисао народну филозофију Срба и Црногораца.³ Он је у њој тумачио појмове филозофије на начин како их је народ схватао. Ондашња филозофија Срба и Црногораца била је морална филозофија православне цркве коју су они прихватили и прилагодили својим приликама. Вук је био поборник народне филозофије, па је исту у својим делима, нарочито у Српском рјечнику, афирмисао.⁴ Из тих разлога превео је Библију. Изразито је у Српском рјечнику Вуково настојање да при тумачењу речи које означавају непостојећа бића сузбија празноверице, јер оне шкоде народу.

Појмове филозофије и морала Вук тумачи у народном духу. О многим филозофским тварима Вук мисли као Његош, који је био велики протагонист народне филозофије, а она је онда у Црној Гори достигла висок ниво развоја.⁵ Појмове филозофије који се нису били још формирали у духовној култури нашег народа, као што су идеализам, материјализам и други, Вук није унео у Српски рјечник. Речи овог морала, као што су Бог, анђео, Богородица, он је само превео на немачки и латински. Речи које означавају празнике и обичаје који се њиховом пригодом упражњавају, као што су Божић, Богојављење, Бадњи дан, Вук је опширно описао. Иако није тумачио појмове: морал, етика, филозофија, он је тумачећи многе речи описао више моралних и филозофских чињеница. Описујући слављење празника, Вук је изложио православни морал и филозофске погледе нашег народа онда. Преко тумачења речи у Српском рјечнику он је описао више моралних односа и начин њиховог формирања, као што су кумство, побратимство, венчање, првич.

Социолошко тумачење речи у овој Вуковој књизи је веома опширно, јер је социјално подручје најпространија област жи-

³ Неки аутори праве разлику између филозофије и погледа на свет. (О томе видети: *Поглед на свијет*, издање Црногорске академије наука и умјетности, 1984.). Ми под филозофијом подразумевамо највиши (најопштији) ниво сазнања о свету (природи и људском друштву). У новије време филозофија се све више темељи и развија на сазнањима до којих долазе посебне (природне и друштвене) науке. На тај начин се формира научна филозофија.

⁴ О филозофији Вука Караџића видети: Др Андрија Стојковић: *Развитак филозофије у Срба*. О Његошевој филозофији као народној филозофији видети наш рад *Патријархални морал Црногораца*.

⁵ О народној филозофији Црногораца видјети поменути рад *Патријархални морал Црногораца*.

вљења људи. Велики број друштвених чињеница Вук је именовано и социолошки их протумачио. Социолошким објашњењем речи описао је састав ондашњег друштва у Србији, Црној Гори, Херцеговини и другим нашим крајевима. Описи социолошких чињеница преко тумачења речи дати су у Српском рјечнику, такође, по азбучном редоследу наше ћирилице.

Из Српског рјечника видимо да је наше патријархално друштво било по хоризонталној и по вертикалној међузависности (односима) сложено. Чинила су га села, читлуци, вароши, градови, катуни, нахије, пашалуци, кнежине, крајине, парохије, као територијалне заједнице. У њима живе сељаци, чивчије, спахије (аге и бегови), јаничари, крцајлије, пандури, трговци, мајстори и шегрти, попови, калуђери, кметови и кнезови, а уза све то тумарају ускоци, хајдуци. Такође видимо како је ова сложена социјална агломерација у сталној активности: једни раде за себе и за оне који над њима имају власт. У селима живе чивчије, а у градовима спахије. Спахије траже што више, а чивчије настоје да дају што мање „па дају и не дају“. У овој Вуковој књизи пише да је живот шегрта био особито мукотрпан. У њој је аутентично дат економски и друштвени положај кметова у Србији.

У Српском рјечнику Вук је, објашњавајући (реч) *презиме*, именовано велики број племена која су онда живела у Србији, Црној Гори и другим нашим крајевима. По том опису више истих племена живи у Србији, Црној Гори, Херцеговини. До тога је дошло пресељавањем припадника племена из једних у друге крајеве. Тумачећи реч *презиме*, Вук је објаснио и ондашње међуплеменске односе

Објашњавајући појам (реч) *задруга* и друге аналогне речи, Вук је аутентично описао ондашњу патријархалну породицу у нас. Неке су имале преко 60 чланова (чељади). У Србији су имале велике земљишне поседе и много стоке. Породица је тада била основни економски и социјални чинилац нашег ондашњег друштва. Ако бисмо из Српског рјечника издвојили описе породица, нашли бисмо да они представљају социологију наше ондашње породице. Ако бисмо из Српског рјечника издвојили описе ондашњих друштвених структура и њихове активности и склопили их по методолошким захтевима социологије, добили бисмо социологију нашег ондашњег друштва.⁶

⁶ Социологију делимо на општу социологију и посебне социологије. Општа социологија је, по нама, учење (теорија) о општим социолошким питањима или општа наука о људском друштву. Под посебним социологијама подразумевамо социологије о посебним друштвеним групама. У том смислу имамо социологију породице, руралну социологију и др. Вукови социолошки описи у Српском рјечнику наших ондашњих друштвених заједница спадају у посебне социологије.

2. У више радова о Вуку Караџићу пише да је он наш први етнолог (етнограф).⁷ За потврду те констатације наводе се његови радови: Описаније обичаја, Веровања, Црна Гора и Црногорци и др. Да ови радови имају етнолошки карактер сасвим је тачно. Али, Српски рјечник садржи разноврсну етнолошку грађу, разноврснију него сви остали Вукови радови. Та грађа је растурена по читавој овој великој Вуковој књизи, па се она као јединствено учење не запажа непосредно. Тумачећи многе речи, етнолошки Вук је описао начин живљења наших ондашњих друштвених заједница у Србији, Црној Гори, Херцеговини. Верификовао је њихов народни говор, описао народне обичаје и правила њиховог друштвеног понашања. Такође је описао насеља, куће, одећу, обућу, исхрану, начин привређивања, религију, њихове народне умотворине и рукотворине итд. Тумачећи речи *село*, *кућа* и друге аналогне речи, он је описао живот нашег народа онда на селу. Сматрамо да је тиме и први зачетник руралне социологије у нас. Тумачећи речи *крсно име*, *Задушнице*, *Божик*, *Ђурђевдан*, Вук је описао православну религију код нас. Тумачећи речи *вјештица*, *вампир*, *вукодлак* и др. он је описао празноверице у нашем народу. У Српском рјечнику Вук је описао масу етнолошких чињеница у нашем народу онда.

Постоји значајна разлика по броју речи у I (26.270) и II (47.427) издању Српског рјечника. И тумачење многих речи опширније је у другом него у првом издању ове књиге. Описане су потпуније многе области друштвеног живљења, нарочито етнолошке.

Тумачећи велики број особених именица: личности, места, догађаја, Вук је утврдио у Српском рјечнику масу социолошких, етнолошких, историјских и других друштвених чињеница и историјских догађаја. Описом тих чињеница преко тумачења речи он је у Српском рјечнику засновао социјалну антропологију нашег ондашњег друштва. Описујући преко тумачења речи настанак и развој наше народне културе, Вук је у Српски рјечник уткао и њену историју. Српски рјечник представља истовремено аутентичну историју наше народне културе.

Тумачећи многобројне речи у Рјечнику, Вук је описао друштвена понашања наших људи. Описао је мотиве тих понашања и психологију нашег народа онда. Анализирајући психолошке чињенице у Српском рјечнику, констатовали смо да је Вук тиме засновао и социјалну психологију нашег народа онда. Сматрамо да није претерано ако кажемо да је Вук Караџић зачетник и те научне дисциплине у нас.

⁷ О употреби ових назива у етнологији видети: др Мирко Барјакта-ревић, Етнологија.

4. Из ове књиге Вука Караџића видимо да су мотиви понашања наших људи онда били разноврсни. Види се да су извесни од њих били доминантни у стремљењу народа. То су била стремљења слободи, правди, једнакости. Такође преко тумачења речи из Српског рјечника видимо да наш народ хоће онда по сваку цену да се ослободи турске тираније. Црногорци су се за то борили неколико векова, а Срби су слободу извојевали у два своја народна устанка. У целој Вуковој књижевности, а нарочито у Српском рјечнику, изражена је и његова тежња моралним циљевима народа. Ова његова књига представља велику енциклопедију и велики уџбеник наше ондашње народне етике и педагогије.

Српски рјечник је ваљан спој више научних дисциплина. Иако између Аристотела и Вука Караџића постоје велике разлике, они имају извесне заједничке стваралачке одлике. Заједничко им је то што су и један и други засновали више научних дисциплина. Мислимо да није неосновано и да би за науку била интересантна компарација ова два истовремено уметничка и научна временски веома удаљена стваралаштва.

Сматрамо да је прерано и да ће бити и касније прерано дати завршни закључак о овој Вуковој књизи, јер она изражава живот, а он је стално у току. Стога колико време буде више процитало, она ће добијати све већу уметничку и научну ваљаност. Друштвену функцију и историјску победу нашег народног говора Вук Караџић је извојевао преко свих својих дела, али преко Српског рјечника највише. За свагда се може рећи да је Вук Караџић Српским рјечником омогућио нама и будућим покољењима да читањем ове његове књиге видимо како су наши преци живели, за шта су се борили и која су нам духовна добра оставили.

Вукашин Пешић

LE DICTIONNAIRE SERBE DE VUK KARADŽIĆ
COMME OEUVRE ARTISTIQUE ET SCIENTIFIQUE

R e s u m é

Ce livre de Vuk Karadžić est en même temps artistique et scientifique. Il y en est resumée notre littérature nationale de l'époque patriarcale. Vuk Karadžić y a présenté aussi les notions scientifiques les atteignant en étudiant la culture de nos peuples de ce temps. Le dictionnaire serbe de Vuk Karadžić représente l'anthropologie sociale de notre peuple du temps de leur société patriarcale. Par ce dictionnaire Karadžić est le premier chez nous qui fonda

notre sociologie de ce temps, particulièrement la rurale, l'ethnologie, la psychologie sociale. Il a donné l'histoire authentique de notre culture nationale. Il a compris comme Njegoš notre philosophie et notre éthique nationale de ce temps.

La littérature de Vuk Karadžić est vaste et diverse. Cependant, par son contenu artistique et scientifique le dictionnaire serbe occupe une place centrale, car ses autres oeuvres se refractent génétiquement et gnominement par ce livre. Ce livre représente le point de commencement fondamental de nos sciences sociales. En ce sens, on peut dire pour Vuk Karadžić que son oeuvre artistique et scientifique, le plus exposée dans ce livre, le fait semblable à Aristotel. Tous les deux ont fondé plusieurs disciplines scientifiques c. à d. des sciences. Et avec le temps, le dictionnaire serbe de Vuk Karadžić en obtiendra une plus grande valeur artistique et scientifique. Ce dictionnaire représente en même temps une grande éthique, une grande pédagogie et une inspiration patriotique pour les générations passées, vivantes et futures.